

Mangfoldig musikk på museum.

Utfordringer i arbeidet med dokumentasjon og formidling av det flerkulturelle Norge.

Åpent seminar Valdres Folkemuseum, Fagernes
Torsdag 24. september 2009

Referat ved Mats Krouthén /justert Daniel W Papuga

Deltakere

Bjørn Aksdal, Senter for folkemusikk og folkedans	bjorn.aksdal@hf.ntnu.no
Ole Aastad Bråten, fagkonsulent Valdres folkemuseum	ole-aastad.braten@valdres.museum.no
Knut Aastad Bråten, Spelemannsbladet	spelemannsbladet@folkemusikk.no
Marit Hosar, Leder opplandsarkivet, avd. Maihaugen	marit.hosar@maihaugen.no
Mats Krouthén, Ringve	mk@ringve.no
Tellef Kvifte, Institutt for musikk, Universitetet i Oslo	tellef.kvifte@imv.uio.no
Elisabeth Kværne, Valdres folkemuseum	elisabeth.kvaerne@valdres.museum.no
Cecilie Lintoft, Opplandsarkivet	cecilie.lintoft@mjosmuseet.no
Jan Lislien, Folkemusikkarkivet Buskerud / Sigdal museum	jan.lislien@folkemusikksenteret.no
Anne Kristin Moe, Bunad og folkedraktrådet, Valdresmusea	anne.kristin.moe@bunadraadet.no
Ruth Anne Moen, Folkemusikkarkivet for rogaland / Ryfylkemuseet	ruth.anne.moen@ryfylkemuseet.no
Anne Marit Noraker, ABM-utvikling	Anne.Marit.Noraker@abm-utvikling.no
Daniel W Papuga, Ringve / Musikknettverket	daniel.w.papuga@ringve.no
Ingar Ranheim, Valdres folkemuseum	ingar.ranheim@valdres.museum.no
Frank Rolland, Hardanger folkemuseum	frank@hardanger.museum.no
Torill Thømt, Valdres folkemuseum	torill.thomt@valdres.museum.no
Stein Villa, Mjøsmuseet	stein.villa@mjosmuseet.no

Mangfold i magasina.

Er våre samlinger av utenomeuropeiske instrumenter ubenyttede formidlingsressurser?

Konservator Daniel W. Papuga, Ringve museum

Utfordring til å koble registreringer som er laget/revidert i Musikknettverkets registreringsprosjekt til en kontekstualisering av flerkulturelle fenomener. Papuga håper at noen punkter kan bidra til økt forståelse for eksisterende samlinger, endring av fokus for innsamlings- og dokumentasjonsarbeid, samt skape nye relasjoner og kunnskapsutveksling på lokal, nasjonal og internasjonal nivå mellom museum og grupper.

Under temaet *Livet i glasseskene* viste Papuga hvordan samlinger av ikke-europeisk materiale, som ofte er gamle, blir presentert på en knapp, 'tidsløs' måte - hvilket befester våre stereotyper om andre kulturer. Ved å se på gjenstander som delaktige i historiske prosesser kan vi få fram mer nyanserte presentasjoner.

Hvem sin stemme? var et annet tema som satte lys på fortellerperspektivet i formidlingen: hvem er egentlig ekspert på faget – konservatoren/pedagogen eller menneskene som lever i den aktuelle kulturen. Samtidig løftes to paradigmer frem, nemlig den at alle har rett til kunnskap, og museer/arkiver som portvokter på noen informasjon. Noen kunnskap er problematisk å formidle, av etiske, religiøse eller rettslige grunner må de kanskje utelukkes. Eller?

Med *Hvilken fortelling?* forklarte Papuga at multikultur også finnes hos hver eneste menneske: at en person flytter seg mellom ulike roller og identiteter. Det går an å være både hip-hop'ere, tradisjonell folkemusiker og black-metalfan. En gjenstand har også ofte en kompleks historie, med migrasjon og funksjonsforandring. Viktig å ta fast på dette mangfold og ikke peke ut én rolle.

Gjennom *Samarbeid med lokalsamfunn* blir kunnskapsveksten gjensidig: Gjenstander blir kontekstualiserte, informantkontakter knyttes, samfunnsgrupper får eierskap til museet og kulturelle fenomener kan bli dokumentert (f.eks. på Youtube). På tilsvarende måte kan *Internasjonale nettverk* skapes for gjensidig forståelse og kunnskaps- og opplevelsesutveksling.

NOTA prosjektet- dokumentasjonsprosjekt i Bagamoyo, Tanzania.

Korleis vår kompetanse på musikk og arkivdrift kan vere ein ressurs i andre deler av verda.

Konservator Ruth Anne Moen, Folkemusikkarkivet for Rogaland, Ryfylkemuseet.

Folkemusikkarkivet i Rogaland besitter kompetanse innenfor folkemusikk, folkedans med lang erfaring av feltarbeid, foto- video og lydopptak, registrering av materialet samt formidling og tilgjengeliggjøring gjennom artikler, fonogram, konserter osv. og fremfor alt besøk. Arkivet er en del av et riksomfattende nettverk for folkemusikkarkiver, Arkivnettverket. Det skjer en god del utveksling med andre deler av verden, bla er det digital arkivsystemet FIOLE etablert i Nepal og Tanzania.

Etableringa i Tanzania skjedde i samarbeid med TaZUBa – nasjonalt semi-statlig senter for utdanning, forskning og rådgiving i kunst og kultur (i byen Bagamoyo). Moen arbeidet med å lære ut om FIOLE som ble tilpasset for landets forhold, språk og struktur (128 etniske minoriteter, annen syn på klassifisering av musikkinstrumenter osv.). Materialet i databasen blir, av sikkerhetsmessige hensyn, lagret også i Norge.

I et andre prosjekt har Moen fått tilbud om å samarbeide gjennom workshops om feltarbeid (video- intervjueteknikk m m) forskning. Å den ene siden kan en se det som en utdanningsprosess for tanzaniske studenter. Å den andre siden gir prosjektet mengde med feedback for det egne arkivarbeidet og det handler mer om et kollegialt samarbeid. Mye metodikk er felles, spørsmålene om hvem som er bruker, hvorfor feltarbeid etc.

Med prosjektet har bevisstheten vokst om mangfoldet i rollene til musikken i Tanzania: funksjonell musikk, turistisk tilrettelagt musikk, folklorisme, crossovers, vestlig- eller lokal pop&rock.

Musea som kulturentreprenører.

Etableringa Austnorsk folkemusikksenter.

Fagkonsulent Ole Aastad Bråten, Valdresmusea

Bråten presenterte en skisse på hvordan Valdresmusea ønsker å danne Austnorsk folkemusikksenter – kompetansesenter for folkemusikk, jazz og rock (se vedlegg 1). Regjeringen har bedt regionene å formere seg i tilsvarende regioninndeling som f.eks. de norske jazzsentrene og å opprette samarbeid med dem. Med lang erfaring som museum i både kulturskaping og kulturminneforvaltning er det mange bein å stå på i regionen. Gjennom prosjektet blir kulturskaping – å forvalte tradisjoner formalisert som en kjernevirksomhet ved museet.

Diskusjon fulgte:

Museers rolle i forvaltning av ikke-materiell kultur (gjenstander kontra lyd: Lislien vs Kværne)

Evaluerer av økonomiske realiteter i forventet tilskuddmidler i en slik organisasjon (Aksdal)

Definisjon av ”rytmisk musikk”: et åpent begrep med lang historikk (før det at Giske lansert begrepet); et begrep som vi selve fyller med innhold (Aksdal, Kvifte). Dette åpner mulighet til å inkludere folkemusikk uansett opprinnelsesland. Bråten lade frem problemstillingen:

”Dokumenterer eller utøver musea musikk *frå* Valdres, eller musikk *i* Valdres”

Arbeid med dokumentasjon av innvandrernes musikk i Trondheim.

Førsteamanuensis Bjørn Aksdal, Norsk senter for folkemusikk og folkedans.

Aksdal fortalte innledningsvis om egen erfaringer med ulike dokumentasjonsarbeid av innvandreres musikkulturer under 70- og 80-tallene, som bidratt til å integrere denne musikken i den norske: diverse musikkopptak og plateutgivelser på NRK, Oslo og Trondheim samt arbeid med bl.a. P2 program *Trend og tradisjoner* – folkemusikk frå Norge og andre land: tradisjonelt, moderne, cross-over; musikkanmeldelser i Adresseavisen med seriøs spalte for *etnisk* musikk, egen feltarbeid (Tunisia, Kreta, Portugal med mer) samt arbeid med en utstilling på Ringve museum 1984 *Innvandret musikk*, med konserter og foredrag.

Formidling av Irfan Akdokurs musikk (frå Tyrkia) ble oppfattet av kurdiske flyktninger som at NRK støttet den tyrkiske kurdisk-fiendtlige politikk. Dette viser på behov av kunnskap ved formidling.

1986 ble Rådet for folkemusikk og folkedans etablert med tydelig mål om prioritering av norsk tradisjonsmusikk. Aksdal pekt på noen holdepunkter for en nytenking på RFF

- SKAP, Skap kommunale arbeidsplasser (1993): forening av tidligere personlige erfaringer med en etablert arkivstruktur. Mål: dokumentere hva finnes av aktiviteter, (dokumentert av informanter selve), materialet skulle være tilgjengelig for gruppene selve, samt fokus skulle ligge på tidlige crossover. Se rapport på RFF.
- Mangfoldsseminar (2008) og et seminar med oppfølging av SKAP-resultatene. I tillegg ble pris gitt for første gang til noen annen enn tradisjonell norsk folkemusikk (Elias Akselsen, tater).
- Innenfor tilskuddsforvaltning: som et resultat av Løken-utvalgets konklusjon endres komité for folkekunsts arbeid til å inkludere folkekunstnere uansett opprinnelsesland.

RFF står bak denne nyordning, men ønsker mer resurser, da kompetansen her er lav, har søkt om en stilling tilsvarende svensk visarkivs *mångkulturarkivarie*.

- Det er interne diskusjoner om vekt av å dokumentere ”nok en gammel spelmann”. Mer hensiktsmessig å dokumentere same person frå ung til gammel. Ikke bare å dokumentere én slått, uten å se på variasjon/mangfold. Viktig å se på det som skjer i møte mellom norsk og annen kultur. Norge har kompetanse på dok av geografisk hjemmekultur, lite feltarbeid annensteds (kan ha med at faget er ungt i landet). Behov av forskning på musikalsk akulturasjon, det vil si hvordan en låt forandres og blir påvirket på reise i tid og rom.

Etisk spørsmål ved dokumentasjon av hjemmekultur. Sterke meninger om det som publiseres. Forsker er en del av en liten kultur. Brudd kan oppstå (se videre Papugas innlegg om hvem sin stemme).

Kommentar: Vi går fra å ha registrert slåtter som objekt, slåtter som verk. Nå må vi registrere dem som hendelser, fremføring og som tradisjon. Vi må bort fra identitetsspørsmål og se på aktiviteter og beteende. Ikke understryke forskjeller (Kvifte)

Dokumentasjon av nyere innvandring i Oppland.

Marit Hosar, leder av Opplandsarkivet, avd. Maihaugen.

Dokumentasjonsprosjektet har til mål å få en bred dokumentasjon av nyere innvandreres liv i hele Oppland fylke med fokus på møtet med det nye landet. Materialet skal speile det flerkulturelle samfunn. Alle 13 deltakende arkivene i Opplandsarkivet bidrar i arbeidet. Det startet som et forprosjekt i 2007-2008 og gjennomføres som hovedprosjekt mellom 2008-2011. Man har midler til å ansette en medarbeider for prosjektet. Hosar poengterer vekten av at faste ansatte leder prosjektet, samt deltakere fra de ulike arkivene, slik at kompetansen ikke forsvinner ut av huset etter prosjektets slutt. En oppfølging etter 10 år er allerede planlagt. Materialet skal fungere som redskap til ulike aktiviteter.

Målgruppen er de ca 10.000 ikke-norskfødte som er personene kommet til fylket de siste 30 år, samt de som er født i Norge med ikke-norske foreldre. Hosar delte dem inn i fire grupper: livsstilsinnvandrere (hollandere mfl i en grønn bølge), flyktinger (Bosnia, Somalia mfl), arbeidsinnvandrere (polakker, svensker...) og individuelle innvandrere (fra hele verden: utdanning, eventyr, slekt med mer). Asylsøkere er ikke inkludert i innsamlingen. Det blir brukt intervjuer (per i dag 114 st), innsamling av film og foto (informanter og andre), arkivalier som dagbøker etc.. (1 bedriftsarkiv, 2 privatarkiv, 2 foreningsarkiv); kulturarrangement som FN-dagen; artikler, foredrag, fortellinger på Digitalt fortalt.

Erfaringene så langt er mest gode. Via munn-mot- munnmetoden sprer prosjektet seg. God medieomtale og generelt positiv respons fra potensielle informanter. Språkproblemet finnes, men løses delvis i det at prosjektansatt snakker polsk. I andre tilfeller blir tolk brukt.

Det planlegges å lage dype dokumentasjoner av mennesker i Ringeby kommune. I tillegg planlegges samarbeid med skoler i Nederland og Polen, samt innsamling av skriftlige minner (mulighet for lukkede arkiver med klausuler).

Utfordringene er flere. Når prosjektet alle, eller bare de resurssterke? Fokus på samtidserfaringer. Ikke historikk eller tradisjoner fra hjemlandet. Har ikke kompetanse/resurser, men ønsker prosjekt på dette. Hosar ønsker en fordyping i dans- og musikkaktiviteter. Kværne, Lintoft og Villa involveres med søknad til spesialprosjekt.

Ein innvandrar frå Vang.

Dansedokka som lokal representant for ein vidstrakt tradisjon.

Folkemusikkarkivar Elisabeth Kværne, Valdresmusea

På Sogn folkemuseum finnes en merkelig figur. En dansedukke, sikkert hørende til en langeleik, med farget fjes, militærklær men med påsatt lue og shorts, likt en julenisse og med sekundære dukkehalsbånd. Mens dukken bør dateres til 1700-1750 er nisseklær sannsynlig fra c1900. Gjenstanden reiser mange spørsmål kring opphav og bruk, men samtidig en idé om hvordan magasin kan bli brukt i vår flerkulturelle verden.

I Norge er det sporet flere andre eldre dansedukker, bla fra Tinn og fra Valdres, og det er kjent at Berit på Pynten brukte slike i underholdningen på langeleik for passasjerer, reisende mellom Oslo og Bergen som tokk pause ved gården hennes. Under 1900-tallet kom en retro-bølge da Ragna Brenno tok opp tradisjonen.

Dansende dukker kan spores helt tilbake til middelhavsområdet på 600-tallet. Under 17- og 1800-tallene ble merkelige og eksotiske ting vist opp på markeder rundt om i Norge. Markedene var viktige møteplasser der kulturimpulser vekslet eierskap. Kanskje kom her dukkene til Norge med kringvandrende gjøglere. Det interessante er at tradisjonen med dansende dukker sammen med munnharpespill lever i dag i Sentral-Asia (Kasakhstan, Mongolia, Kirgisistan mfl). De kan ha form som et dyr. Til forskjell fra de norske dukkene, som er marionetter hengende i bein og armer er de sentralasiatiske satt på en sentral stang, som løper gjennom kroppen. Kværne åpner for å ikke utelukke samband med dansende bjørner og bruk av kantele etc. Hun slår fast at fenomenet har stor utbredning og stor variasjon.

Moe påpekte at lue og korte bukser ble introdusert i hæren v tiden for franske revolusjonen og att overklassen i det gamle Bergen kledde opp små dukker med moteklær.

Kværne avsluttet med å konstatere at det finnes fenomener som knytter ellers ulike kulturer sammen. "Tenk om vi kunde få presentere noe som viser hvor *lik* våre kulturer er. Hva om vi slipper inn innvandrere i magasinene våre, kan de oppdage ting som er skjult for oss, og gi oss nye innsikter?"

Diskusjonspunkter

Mangfold som fokus for Musikknettverket?

- Ønske om eget prosjekt: Lydarkivering – digitalisering av eldre materiale. NB har altfor lite (Lislien).
- Problem å ikke lenger kunne søke ABM-midler for digitalisering av materiale (Moen)
- Folkemusikkarkiver [FMA] ikke nevnt i prioriteringer i Digitaliseringsmeldingen. Nettverket må profilere seg (Hosar)
- ...drive selvkritikk innenfor hele folkemusikksektoren (Knut Aastad Bråten)
- ...lokalpresse dekker godt i Oppland (Villa)
- ...måter til profilering: gå inn under en mer overgripende organisasjon (ABM-avd arkiv), bli mye mer synlig gjennom publikumsaktivitet. Også museers arkiver må synliggjøres (Noraker)
- ...problematikk i det at finansiering/organisasjon er så spridd innenfor FMA. (Kvifte)
- Samarbeidsform mellom Musikknettverket og Folkemusikkarkiver må avklares bedre.

Kveldskonsert: Blås i sekkepipa!

Den eneste sekkepiperen det kjennes navnet til, Jens Klevgård fra Nord-Aurdal utvandret i oktober 1849, i år 160 siden. Det ble utgangspunkt for å lage en happening med noen av de fremste sekkepipekjernerne i landet. Ingar Ranheim, konservator ved Valdres folkemuseum kåserte kring personen og hans fremtredende i Christiania i 1848. Men vi vet ikke hva type av sekkepipe han brukte. Tellef Kvifte kåserte over tema "Hvorfor vi ikke har sekkepipetradisjon i Norge". Kvelden ga eksempel på ulike versjoner og klangverden.

Lasse Stang, Gjøvik presenterte en variant av den "svenske sekkepipen" i design av Alban Faust. Tellef Kvifte spilte på en av Faust designet modell, større enn den svenske, med blåsebelg og Daniel W Papuga serverte musikk på den irske Uilleann pipes. Også en folkevise ble fremført, som omtaler instrumentet med teksten " *...og piben har je bore under armen..*" I tillegg fikk vi smakeprøver på ulike rørbladsinstrumenter, som sikkert er forgjenger og kusine til sekkepipen: Stein Villa på diverse rørblad og Bjørn Aksdal på meråkerklarinetten. For å vise slektskap med andre borduninstrumenter trakterte Stang også munnharpe.

Som for å problematisere definisjonen av hva et musikkinstrument er, kom det til slutt musikk fra en Sandvik Stradivarius – en sag!

Vedlegg

Musea som kulturentreprenør – går det an?

Valdresmusea og etableringa av Austnorsk folkemusikksenter, kompetansesenter for rytmisk musikk (folkemusikk, jazz og rock) på Austlandet. Innlegg på seminar om mangfald i magasina, Valdres Folkemuseum, torsdag 24. september 2009.
ved Ole Aastad Bråten

Bakteppe 1

Musea som produsent av kategoriar

Museumsarbeidarar før i tida omtala gjerne menneska som tradisjonsberarar, meir enn kulturskaparar. Museumsfaga har endra seg noko sidan den gongen. Endring og kulturbrot er i dag omgrepsmessige verkty i arbeidet med å forstå og fortolke menneska og kulturen omkring oss.

Sjølv nostalgiske museumsarbeidarar (dei eksisterer framleis) i vår tid lyt erkjenne det faktum at hamskifta i folkekulturen kjem og går – og at konsekvensane av slike hamskifte er brot med eldre kulturar og kulturutrykk. Ei av utfordringane har vore å erkjenne *endring* som historisk realitet, og at det å vera kulturskapar og tradisjonsberar ikkje er motsetningar, men to sider av same sak.

Tankar om museumssamlingane

Kva fortel museumssamlingane om haldingar til eige kultur? Ein rask titt i musea sine samlingar, for min del her ved Valdres Folkemuseum, gjev innblikk i dei vala og prioriteringane som har vore utført av museumsfolk gjennom tidene. Samlingane fortel om innstillingar og haldningar til eige kultur (kva er viktig og kva er uviktig i innsamlinga av materiell og immateriell kultur) og om tilhøva til andre kulturar, og dei fortel om lokale eller nasjonale strategiar for bevaring og vern av kultur.

Samlingane utløyser i dag debatt om moglege konsekvensar av det dei fleste i dag ser på som konstruerte kulturkategoriar (og som museumsfaga og magasina er fulle av) og innhaldet i desse kategoriane. Dette er kategoriar knytt til lokal estetikk (folkedrakt og folkekunst) og lokal tradisjon (handverk, folkemusikk og folkedans) osv.

Magasina fortel dermed alt og ingen ting, på same tid. På eine sida viser til dei til haldningar omkring etablering og vern av slike kategoriane. På andre sida representerer museumsmagasina til fulle – det dei ikkje er fulle av – materiell og immateriell kultur, definert utanfor/i gråsona til den etablerte storsamfunnskulturen. På kva slags måte blir då musea ein ressursbank av reell, mangfaldig folkekultur?

Bakteppe 2

Musea som utøvar av levande folkekultur

Fram mot nyare tid (!) endra dette seg. Valdres Folkemuseum skulle ikkje lenger berre granske og dokumentere sider ved det mange opplevde som ein etablert og akseptert tradisjonskultur. Musea skulle bli ein deltakande samfunnsaktør, ein kulturutøvar i faktisk forstand. Ved mange museum i dag kan ein derfor snakke om museumspraksis med

røter i to tradisjonar. Valdresmusea beherskar og tek vare på dei begge. På eine sida skal Valdresmusea fortolke den levande folkekulturen i Valdres gjennom tradisjonell museumsfagleg gransking, dokumentasjon og formidling.

På andre sida skal musea vera utøvar i ein levande folkekultur. Instrumentproduksjonen på verkstaden, folkemusikk- og folkedansframsyningane i Rognebygningen og tradisjonskosten på Nystøga blir ikkje til med utgangspunkt i gjeldande prinsipp for "antikvarisk utføring". Dei blir til slik folkekulturen sjølv finn det for godt. Denne utøvinga eller eksistensen vil berre vera mogleg innafor rammene av ein levande, fleksibel og endringsvillig folkekultur.

Desse to bakteppa meiner eg kan vere nyttige for å forstå Valdresmusea sitt engasjement i arbeidet med etableringa av Austnorsk folkemusikksenter og deltakinga i eit regionalt kompetansenettverk, som eg snart skal seie noko om.

Musea som kulturentreprenør – går det an? Kva blir utfordringa?

Kan musea ta på seg rolla som kulturentreprenør og deltakar i ein levande folkekultur, ein levande musikkultur? Ja, sjølv sagt, så sant ein ser menneska som tradisjonskskapar meir enn tradisjonsberar (dette er som vi veit to sider av same sak og inga motsetting).

Men utfordringane stoppar ikkje der. For i ei tid då musea stør seg til dei breie, vidopne kulturomgrepa og erkjenninga av eit kulturelt mangfald, så må spørsmåla som vi vidare stiller oss (anten vi vel å vere *utøvarar* av levande folkekultur eller å utføre vårt arbeid med utgangspunkt i tradisjonell *gransking*) bli:

1) Dokumenterer eller utøvar musea musikk *frå* Valdres, eller musikk *i* Valdres? 2) Forskar på eller utfører musea framleis folkekunst med stilmessige kjenneteikn frå tradisjonell folkekunstestetikk? 3) Eller tek vi omgrepet folkekunst på alvor og utfører kunst, slik "folk flest" forstår omgrepet? 4) Kven er "folk flest"? 5) Kor bor "folk flest"? 6) Er estetikk, sosial bakgrunn og geografi irrelevante dimensjonar i arbeidet med gransking eller utøving av materiell kultur i Valdres?

Tek vi innover oss desse spørsmåla i arbeidet med etableringa av Austnorsk folkemusikksenter og eit regionalt kompetansenettverk på Austlandet?

Avslutning innleiing

Med ein slik sjølvkritisk innleiing til eige museumspraksis og temaet "Musea som kulturentreprenør" går eg no raskt over til ei kort utgreiing om arbeidet med etableringa av eit kompetansesenter for *rytmisk musikk* (nok ein konstruert kategori, skapt av Trond Giske) i Valdres, som altså handlar om Valdresmusea som aktør i det levande musikklivet i Valdres og på Austlandet.

Eit eventuelt spørsmål i etterkant av denne presentasjonen, vil kanskje vere om sjølve arbeidsfeltet og dei omgrepa som er lansert (rytmisk musikk) er hensiktsmessige for museum som skal anten ta del i/dokumentere ein levande, mangfaldig musikkultur?

Austnorsk folkemusikksenter

Med stortingsmeldinga *Samspill* (2008) seier Regjeringa at dei ynskjer å styrke rammene for profesjonelle musikarar og arrangørar innafor den noko kunstig samansette sjangeren rytmiske musikk. To av tiltaka vil vere å bygge opp regionale kompetansesentra og å heve kompetansen i musikkorganisasjonane.

Valdresmusea, Valdres Folkemusikklag og Valdres folkemusikkarrangement AS har i fleire år merka auka krav til profesjonalisering, frå offentlege myndigheiter, artistar og festivalar. For å møte profesjonaliseringa treng folkemusikkmiljøet eit støtteapparat. Eit kompetansesenter vil kunne utgjera eit slik støtteapparat. Ved tildeling av midel til slike kompetansesenter vil departementet legge vekt på at:

- Senteret må dokumentere behov og målgrupper for tilbodet.
- Senteret skal rette seg mot det profesjonelle musikkfeltet innafor det rytmisk musikkfeltet (men kva med klassisk musikk, innvandramusikk?).

Proessen i Valdres

Arbeidet starta vinteren 2008. Då møttest musikarar, arrangørar og Valdresmusea for å drøfte korleis ein skulle handtere dei fyrste signala frå Løken-utvalet (som i juni 2008 la fram ei innstilling overfor KKD). I juli 2008 sendte Valdresmusea og Valdres Folkemusikklag søknad til KKD om tilskott til etablering av kompetansesenter. I november 2008 var VM, VFL og Østnorsk jazzsenter (som no er ein av samarbeidspartnarane for Valdres-miljøet i det som heiter Østnorsk kompetansenettverk) i møte med KKD.

KKD set som krav at kompetansesentra skal samarbeide på tvers av sjangrane. Østnorsk jazzsenter, folkemusikkmiljøet i Valdres, og eit rockemiljø på Lillestrøm har vorte einige om samarbeid for den austlege halvdelan av Austlandet. Det er dermed bestemt at Valdres skal vere motoren i folkemusikkkompetansen for fylka Oppland, Hedmark og Østfold.

Formalisering – til no museet og Vfl har leia arbeidet

11. mai vedtok Valdresmusea, Valdres Folkemusikkarrangement AS og Valdres Folkemusikklag å stifte Austnorsk folkemusikksenter, ei medlemsforeining for arrangørar og profesjonelle artistar på Austlandet. Det er Austnorsk folkemusikksenter som frå no av administrerar arbeidet i Valdres. Frå og med november 2009 vil det bli tilsett ein dagleg leiar for Austnorsk folkemusikksenter.

Det er mange folkemusikkmiljø som ynskjer å etablere kompetansesenter i sine regionar. Største utfordringane har vore på Austlandet. Her er det fleire aktuelle kandidatar: Valdres, Vågå og Prestfoss. Men der dei andre søkjarane anten har trekt seg stille ut eller meir eller mindre vorte underordna partar i større kompetansenettverk, skal Austnorsk folkemusikksenter framstå som likeverdig part i eit framtidig regionalt kompetansenettverket for Austlandet.

Kven utgjer kompetansemiljøet i Valdres?

Kompetansemiljøet i Valdres utgjer 9,25 årsverk fordelt på 15 stillingar. Årsverka er direkte knytt til arbeid med rytmisk musikk (i hovudsak folkemusikk og folkedans). Dei fleste av desse aktørane har lokalisert seg på Fagernes. Kompetansemiljøet i Valdres representerer den største samlinga ressurspersonar innafor folkemusikk og folkedans i Noreg. Aktørane bak kompetansesenteret har ein samla utbetaling av honorar til musikarar, dansarar og skodespelarar på cirka 4,5 millionar kroner.

Valdres folkemusikkarrangement AS

Lea de

Valdresmusea

Spelemannsbladet

Sol av Isfolket

Vinjerock

Plateselskapet ta:lik

Frikar-akademiet

Valdres Sommersymfoni

Er det behov for slike kompetansesenter?

- 80 folkemusikkartistar på Austlandet utfører om lag 30 årsverk som utøvande musikarar, og om lag 11 årsverk innafor pedagogisk verksemd. Desse har behov for eit profesjonelt apparat i arbeidet med si eiga verksemd.
- Det er behov for produsentkompetanse for festivalar og artistar.
- Det er behov for kulturpolitisk og kulturfagleg kompetanse.

Målsetjing for kompetansesenteret i Valdres

- Kompetansesenteret skal vere motor i profesjonaliseringa av folkemusikk- og folkedansartistar i denne delen av Austlandet.
- Kompetansesenteret skal syrgje for at fleire folkemusikk- og folkedansartistar kan leve av musikken og dansen sin.
- Kompetansesenteret skal auke kompetansen for arrangørar innafor heile det rytmiske musikkfeltet – kulturpolitisk, administrativt og i arbeidet med produksjonar.

Kompetansesenteret i Valdres skal arbeide med:

- Hjelpje musikarar og arrangørar innafor heile det rytmiske musikkfeltet med praktiske og administrative oppgåver (management, turnelegging, cd-produksjon mm).
- Kompetansesenteret skal arbeide med:
 - arrangementskompetanse,
 - kompetansebygging innan kurs for barn og unge
 - produsentkompetanse
 - spørsmål kring opphavsrettar (IPR).
 - styrking av danseopplæringa med forankring i lokale tradisjonar.
 - instrumentkompetanse.

Lokal og regional støtte

Ja

Statleg støtte

Nei